

מנהיגות, מנהיגים וקבלת החלטות בישראל א+ב'

מרצה : מרי עובד יחזקאל

צוות תרגול : גברת נוי דגן

מטרת הקורס:

הקורס יבחן תהליכי קבלת החלטות אצל מנהיגים בישראל. מדינת ישראל מתמודדת מאז הקמתה עם אתגרים מורכבים בתחומי הביטחון, מדיניות החוץ, הכלכלה והחברה. הקורס יכיר מודלים של תהליכי קבלת החלטות בתחומים אלה, בממשל הדמוקרטי באופן כללי, ובמקרה הישראלי באופן פרטני, במטרה להקנות לסטודנטים כלים שיאפשרו להסביר, לאפיין ולנתח אירועים בחברה הישראלית, בהישען על תהליכי קבלת ההחלטות שיתנהלו לגביהם.

תיאור הקורס:

מפגשי הפתיחה והסיום של הקורס יהיו מפגשים תיאורטיים. מהשיעור השלישי, הסטודנטים יפגשו במהלך הקורס, לסירוגין, עם מנהיגים ישראלים שעמדו במוקד תהליכי קבלת החלטות. בכל מפגש יתקיים שיח של המרצה עם האורח ותינתן אפשרות להשתתפות הסטודנטים. כל מפגש ינותח ויבחן בשיעור שלאחריו.

חובות הקורס:

- א. קריאת חובה של כל הפריטים הביבליוגרפיים בסילבוס.
- ב. תיבדק נוכחות במפגשים על ידי העברת רשימה בין הסטודנטים. על הסטודנטים לוודא כי נרשמו ברשימת הנוכחות. חיסור ביותר משני שיעורים החל מתום הרישום המאוחר חייב באישור רפואי או צבאי על החיסור. נוכחות מלאה (עד שני חיסורים במהלך סמסטר) תזכה ב-10% מהציון הסופי.
- ג. מטלת אמצע קורס בסוף סמסטר א' אשר תהווה 30% מסך הציון הסופי של הקורס. לא ניתן לקבל ציון עובר בקורס מבלי לקבל ציון עובר (60 לפחות) במטלת האמצע.
- ד. בחינה מסכמת קורס בסוף סמסטר ב' אשר יהווה 60% מסך הציון הסופי. לא ניתן לקבל ציון עובר בקורס מבלי לקבל ציון עובר (60 לפחות) בבחינה המסכמת.

שיעורים:

- **שיעורים 1-2:** מגמות ותהליכים בממשל הישראלי והבינלאומי בעידן של מהפכה מתמדת.
 - עידן של מהפכה מתמדת.
 - השפעות מהפכת המידע והטכנולוגיה על תהליכי ממשל ורגולציה.
 - מגמות ושינויים בעולם הדמוקרטי בעידן של מהפכה מתמדת.
- **שיעור 3:** מפגש אורח.
- **שיעורים 4-5:** מודלים של תהליכי קבלת החלטות.
 - מודלים של תהליכי קבלת החלטות – סקירת מחקר.
 - בין משא ומתן להחלטות קשות וניהול משבר.
 - כוח, סמכות, השפעה – יחסי הגומלין ביניהם.
- **שיעור 6:** מפגש אורח.
- **שיעור 7:** מאפייני הממשל הישראלי: מאפיינים ומגמות כלליות.
 - הרשויות בישראל ויחסי הגומלין ביניהם.
 - החלטות שלטוניות ותקפותן.
 - המערכת הממשלתית בישראל - מושגי יסוד.
 - חקיקה – תהליך החקיקה בישראל והתייחסות לחוקה.
- **שיעור 8:** מפגש אורח.
- **שיעורים 9-10:** מודל הרשויות, יחסי גומלין בין הגופים ותהליכי החקיקה.
 - מעבר ממודל "המדינה" למודל "המרחב המדינתי בישראל".
 - מי באמת מייצר מציאויות חדשות בישראל.
 - אפיון הזיקה בין הציבור למוקדי הכוח בישראל.
 - מעבר מממשל שמאופיין ב"סדר" לממשל שמאופיין ב"אי-סדר".
 - האם באמת ירד כוחם של הפוליטיקאים ועלה כוחם של הפקידים.
 - האם באמת יש גורמי וטו בממשל הישראלי.
 - מי יכול ומי לא יכול להחליט או לבצע.
- **שיעור 11:** מפגש אורח.
- **שיעור 12:** תקציב המדינה.
 - תקציב המדינה – חוק תקציב המדינה, תהליך אישור תקציב המדינה, חוק ההסדרים.
- **שיעורים 13-14:** הכרות עם תפקיד ראש הממשלה.
 - השיעורים יהוו שיעורי הכרות עם התפקיד. בשיעורים נדון בתיאור התפתותו של תפקיד ראש הממשלה, השינויים שבסמכויות ובנורמות התפקיד לאורך השנים, השפעות של תהליכים בינלאומיים שעוברים מנהיגים בעולם הדמוקרטי על ראש הממשלה הישראלי, יחסי הגומלין בין ראש הממשלה לגורמים פוליטיים רגולטוריים עסקיים, אזרחים וציבוריים, ותיבחן השפעת התקשורת והתפתחות מודלים שיווקיים-פוליטיים בעולם בכלל ובישראל בפרט.

- **שיעור 15:** מפגש אורח.
- **שיעור 16:** מערכת הביטחון – מקרה בוחן מלחמת לבנון השנייה.
 - התפתחות היסטורית שהובילה להקמת המדינה והשפעתה על תהליך קבלת החלטות.
 - בן גוריון, עסקת הביש, כהונות אשכול וגולדה.
 - פרדוקס ההחלטה הממשלי – שיטוח משולש הכוח מ-1977.
 - שינויים בתקופת רבין.
 - מלחמת לבנון השנייה – ניתוח קבלת החלטות שהוביל למלחמה, אופן ניהולה והגדרת יעדי המלחמה.
- **שיעור 17:** מאבק מדיני.
 - מגמות ומאפיינים – יחסי החוץ, דיפלומטיה, ועידת אנאפוליס, הסכסוך הישראלי-פלסטיני.
- **שיעור 18:** מפגש אורח.
- **שיעור 19:** הממשל הישראלי אל מול ממשלים בעולם – מודל השוואתי.
- **שיעורים 20-21:** ראש הממשלה והמערכת הפוליטית.
 - השיעור יעסוק באפיון המפה הפוליטית בישראל, התפתחותה והשפעות המאפיינים הפוליטיים על תפקיד ראש הממשלה, השינויים המבניים בעולם הפוליטיקה העולמית והשפעתם על הממשל הישראלי ותפקיד ראש הממשלה.
- **שיעור 22:** הרצאת אורח
- **שיעורים 23-24:** שיעורי סיכום.

רשימת קריאה ונושאי הקורס

1. מקיאווולי, נ. (2005). הניסוך. פרקים: 1, 15, 19, 22. תל אביב: הוצאת שלם.
2. הובס, תומס. (2009) לווייתן. פרקים 13-18. ירושלים: הוצאת שלם.
3. מור, תומס. (2008) אוטופיה. תל אביב: הוצאת רסלינג.
4. ברק, אדומנד. (2009) מחשבות על המהפכה בצרפת. ירושלים: הוצאת שלם.
5. אריאן, א. נחמיאס, ד, אמיר, ר. משילות והרשות המבצעת בישראל, עמ' 101-128.
6. דו"ח אגרנט (החלקים הרלוונטיים לתפקיד ראש הממשלה)
7. דו"ח וינוגרד (החלקים הרלוונטיים לתפקיד ראש הממשלה)
8. דו"ח קוצ'יק (החלקים הרלוונטיים לתפקיד ראש הממשלה).
9. רובינשטיין, א. וולפסון, א. (2012). באין ממשלה: איך לתקן את קלקולי המשטר, עמודים 61-83.
10. גל-נור, י. המערכת הפוליטית בישראל, פרק 5.
11. אברר, י., (2013) אדוני ראש הממשלה, חלק ג.
12. הועדה לבדיקת אירועי מלחמת לבנון השנייה עמ' 463-480.

[http://www.vaadatwino.gov.il/pdf/דו"ח סופי.pdf](http://www.vaadatwino.gov.il/pdf/דו)

13. חלבה-עמיר, שרון. 2011. "נוכחים-נפקדים: השימוש בכלי אינטרנט אישיים בקרב חברי כנסת" בתוך: ארז כהן ואזי לב-און (עורכים), מקושרים: פוליטיקה וטכנולוגיה בישראל, תל-אביב, האגודה הישראלית למדע המדינה, עמודים 211-261.

הרצאות:

14. David Cameron: The next age of government
https://www.ted.com/talks/david_cameron
15. Evgeny M., How the Net aids dictatorships
http://www.ted.com/talks/evgeny_morozov_is_the_internet_what_orwell_feared.html
16. Wael G. Inside the Egyptian revolution
http://www.ted.com/talks/wael_ghonim_inside_the_egyptian_revolution.html
17. Wealth Inequality in America
<https://www.youtube.com/watch?v=QPKKQnijnsM>

כתבות:

18. יחזקאל, ע. 25 באפריל 2013. הכח בידי ההמון. הארץ.
<http://www.haaretz.co.il/opinions/premium-1.2003870>
19. אובמה, 21 במרץ 2013. נאום נשיא ארה"ב בביקורו בארץ. מאקו.
<http://www.mako.co.il/news-world/obama-visit/Article-cd2e6ca99ad8d31004.htm>
20. אדלר, ר. 29 במרץ 2009. ראובן אדלר על קמפיין בחירות: מצעים יש רק במידה. דה-מרקר.
<http://www.themarker.com/advertising/1.529290>
21. קליאן, ג. 04 במרץ 2015. הרווחים יפים, התרומות פחות: היד הקמוצה של החברות הציבוריות. כלכליסט.
<http://www.calcalist.co.il/local/articles/0,7340,L-3653810,00.html>
22. חרותי סובר, ט. 22 בינואר 2015. החברה שתרמה הכי הרבה וזו שאפילו לא מעגלת לטובה. דה-מרקר.
<http://www.themarker.com/career/1.2545863>